

רבקה סלע

אילנה פרידה

תנ"ך עם חברים

שופטים מגלת רות

ייעוץ מדעי: ד"ר דוד אלגביש

באישור משרד החינוך

בהתאם לתוכנית הלימודים החדשה התשס"ג

הוצאת ספרים יסוד

באישור משרד החינוך
אישור מס' 2115 דצמבר 2002

ייעוץ מדעי: ד"ר דוד אלגביש
עריכה לשונית: אבי שרגאי

עיצוב והפקה: נועם שושן
איורים ועטיפה: אודי טאוב

צילומים: הקרן הקיימת לישראל / זאב רדובן / נועם שושן

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע,
לשדר או לקלוט בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר –
כל חלק שהוא מהחומר בספר זה.
שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה
אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

כל הזכויות שמורות
להוצאת ספרים יסוד
רח' החופר 34 חולון טל. 5587990
נדפס בישראל, תשס"ג 2003

תֵּכֵן הָעֵינָיִם

6	עַל הַתֵּנָ"ד
9	שְׁבִיל סְפוּרֵי הַתּוֹרָה
14	פָּרֶק ג
28	פָּרֶק ד
35	פָּרֶק ה
41	פָּרֶק ו
53	פָּרֶק ז
59	פָּרֶק ח
66	פָּרֶק ט
78	פָּרֶק י
78	פָּרֶק יא
85	פָּרֶק יב
89	פָּרֶק יג
93	פָּרֶק יד
100	פָּרֶק טו
104	פָּרֶק טז
115	פָּרֶק יז
117	פָּרֶק יח
122	סְכוּם סְפֵר שׁוֹפְטִים
129	מַגֵּלַת רוֹת
131	פָּרֶק א
135	פָּרֶק ב
138	פָּרֶק ג
140	פָּרֶק ד
145	דְּפֵי גְזֵרָה

תלמידים חביבים,

בני ישראל הגיעו לכנען, כבשו אזורים מתוכה והתנחלו בהם. סביבם נותרו אויבים רבים, ויהושע מנהיגם מת. מה קרה לבני ישראל לאחר מות מנהיגם? מי הנהיג את שבטי ישראל אחרי יהושע? על כך תלמדו בספר שופטים עם חמשת החברים: חנן הסקרן, איילת השואלת, ינאי הלשונאי, חן המדמין ורונית המשפטנית. הלמידה עם חמשת החברים תהיה מעניינת, מרתקת ומהנה. אך תחלה הפירו את החברים:

חנן הסקרן

אני חנו, ואני ילד מאד סקרן,
בכל נושא אני מגלה ענין:
במקורות הירדן, בפנענים
ובכלי־נשק עתיקים.
לכל הנושאים ולשאלותי המדעיות
אני מוצא הסברים באינטרנט ובאנציקלופדיות.
תוכלו להרבות דעת וענין
אתי, עם חנן הסקרן.

איילת השואלת

אני איילת. כשאני נתקלת בבעיה בפסוקים,
אני פונה מיד אל הפרשנים.
יחד נוכל לערוך גם השואות
ולהסיק מתוכן מסקנות מעניינות.

ינאי הלשונאי

החברים שלי אוספים בולים או קלפים,
ואני אוסף בטויים, צרופי לשון ומלים.
אני מקפיד לדבר עברית נכונה,
קורא במלון לפני השנה,
מחפש מלים קשות ופרושים.
אתי ספורי התנ"ך מובנים.

חז המדמיון

אני חז, ואני ילד "מעופף",
על כנפי הדמיון אוהב לרחף.
כשאני שומע את ספורי התנ"ך המרתקים,
מחשבותי נודדות למרחקים.
יחד נוכל לטוס בדמיון למקומות מעניינים
לחזות בארועים היסטוריים חשובים.

רונית המשפטנית

אני רונית. לי חשובים יותר מכל
הצדק, הישר והחק.
אני אוהבת לעין בספרי חק חדשים ועתיקים.
כשאגדל אלמד בפקולטה למשפטים.
יחד נוכל להתעמק בחקים ובהסכמים.

עַל הַתַּנ"ךְ

1. הספר החשוב ביותר לעם היהודי הוא התנ"ך.

התנ"ך מתחלק לשלשה חלקים:

תורה **נביאים** **כתובים**

כל חלק כולל בתוכו ספרים אחדים.

א. כתבו את שמות הספרים לפי הסדר. העזרו בתנ"ך מלא.

בראשית

תורה

יהושע תריעשר

נביאים

תהלים דברי הימים

כתובים

ב. צבעו בצבע תכלת את הספרים שכבר למדתם.

ג. צבעו בצבע צהב את הספר שאתם מתחילים ללמד.

2. ספר התנ"ך נקרא גם מקרא.

א. מצאו את אותיות השרש של המלה מקרא וצבעו אותן.

ב. שיערו: מדוע נתן השם מקרא לתנ"ך?

את ספר התנ"ך קוראים, לומדים ומשננים בבית הכנסת,
בבית הספר ובבית.

3. טעמי המקרא

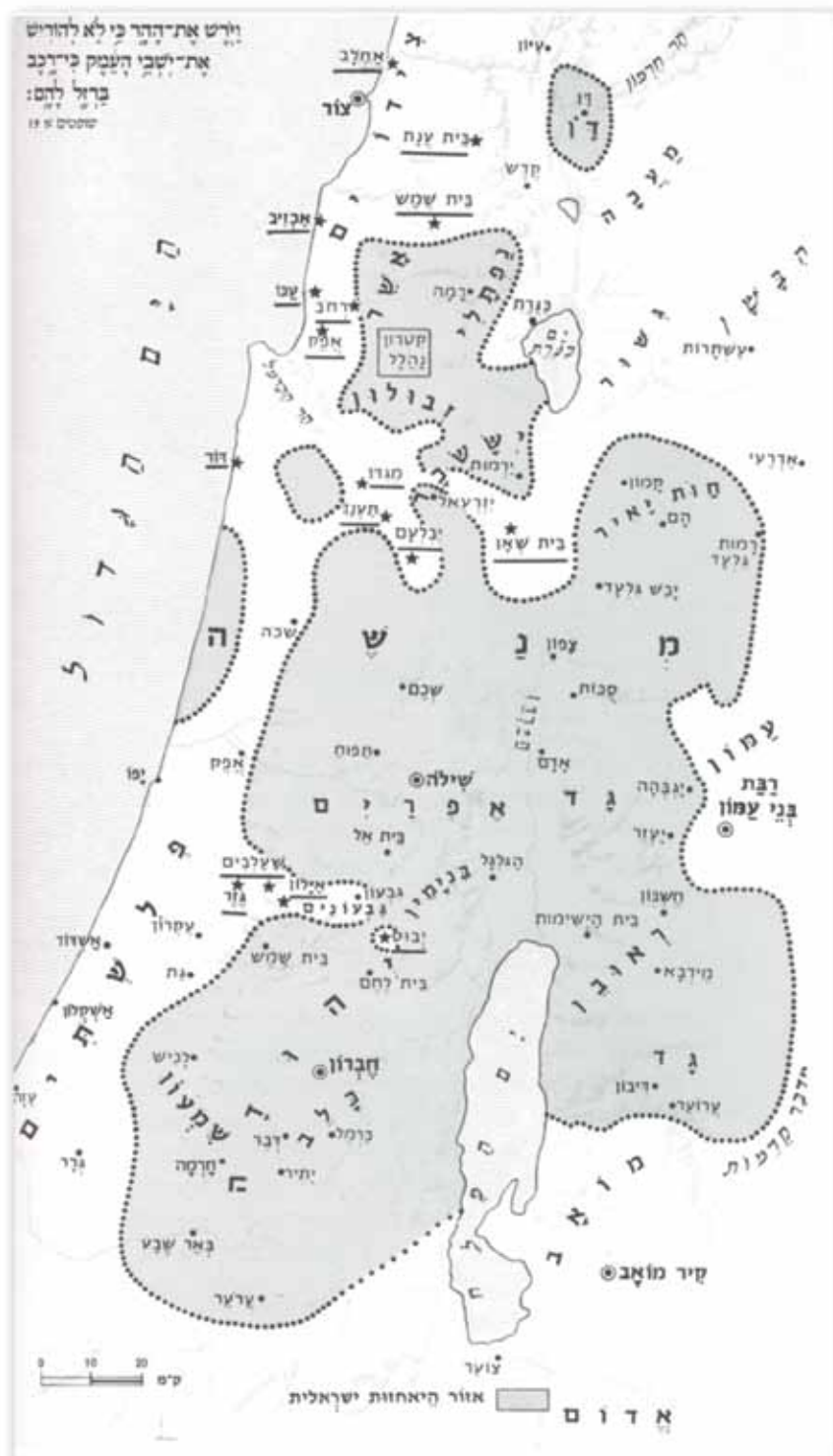
בתנ"ך סימנים עתיקים הנמצאים מעל לאותיות או מתחתן.
הסימנים מציינים את מקום ההטעמה במלה, אילו מלים לחבר, ומתי
להפסיק את הקריאה.
סימנים אלה נקראים טעמי המקרא. הטעמים משמשים גם כתוי נגינה
לקריאת המקרא בבית הכנסת.

נביר שני טעמים מפסיקים:

הסימן – אַתְּנַחְתָּא, מסמן הפסקה.

הסימן – סוֹף פְּסוּק, נמצא מתחת למלה האחרונה בכל פסוק,
והוא מסמן הפסקה ארצה.

תחום ההאחזות הישראלית

מפה מס' 68 מתוך אטלס כרטא לתקופת המקרא.
© כל הזכויות שמורות להוצאת כרטא.

שְׁבִיל סְפוּרֵי הַתּוֹרָה

1. בְּעִמּוּדִים הַבָּאִים תִּמְצְאוּ שְׁבִיל, וְבוֹ צִיּוּרִים הַמְתַּאָּרִים אִישִׁים וּפְרָשִׁיּוֹת חֲשׂוּבִים בְּסְפוּרֵי הַתּוֹרָה. הַתְּבוּנָנוּ בְּצִיּוּרִים. כְּתוּבוּ עַל כָּל פְּרָשְׁיָה וְעַל הָאִישִׁים שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בָּהּ.

”לְדָלֶךְ”

עֲקֵדַת יִצְחָק

חֲלוּם יַעֲקֹב

הַעֲבֹדוֹת בְּמִצְרַיִם

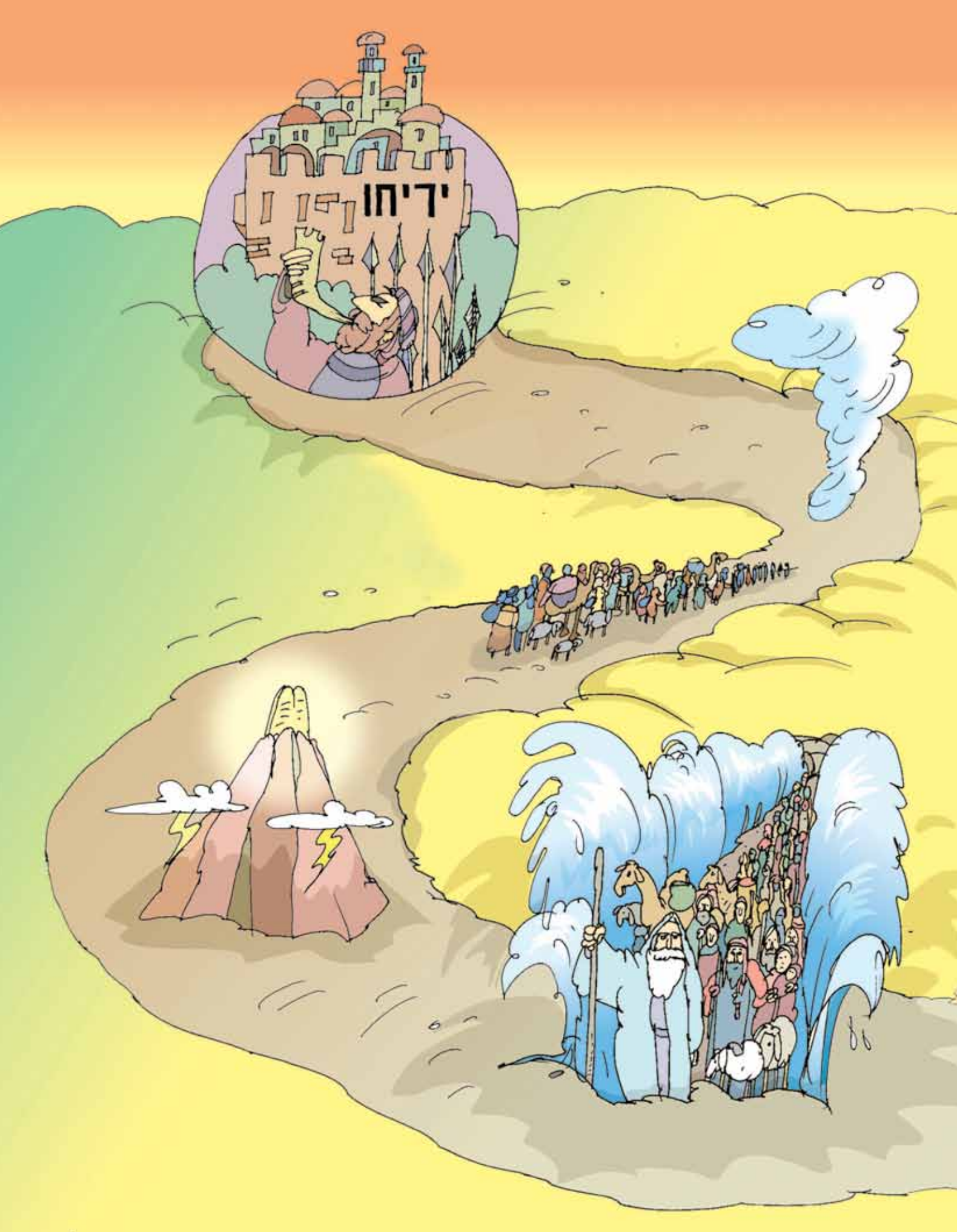
יְצִיאַת מִצְרַיִם

מִתֵּן תּוֹרָה

הַנְּדוּדִים בְּמִדְבָּר

מְלַחְמוֹת הַכְּבוֹשׁ

יהושע מת.

מה צפוי עתה לעם?

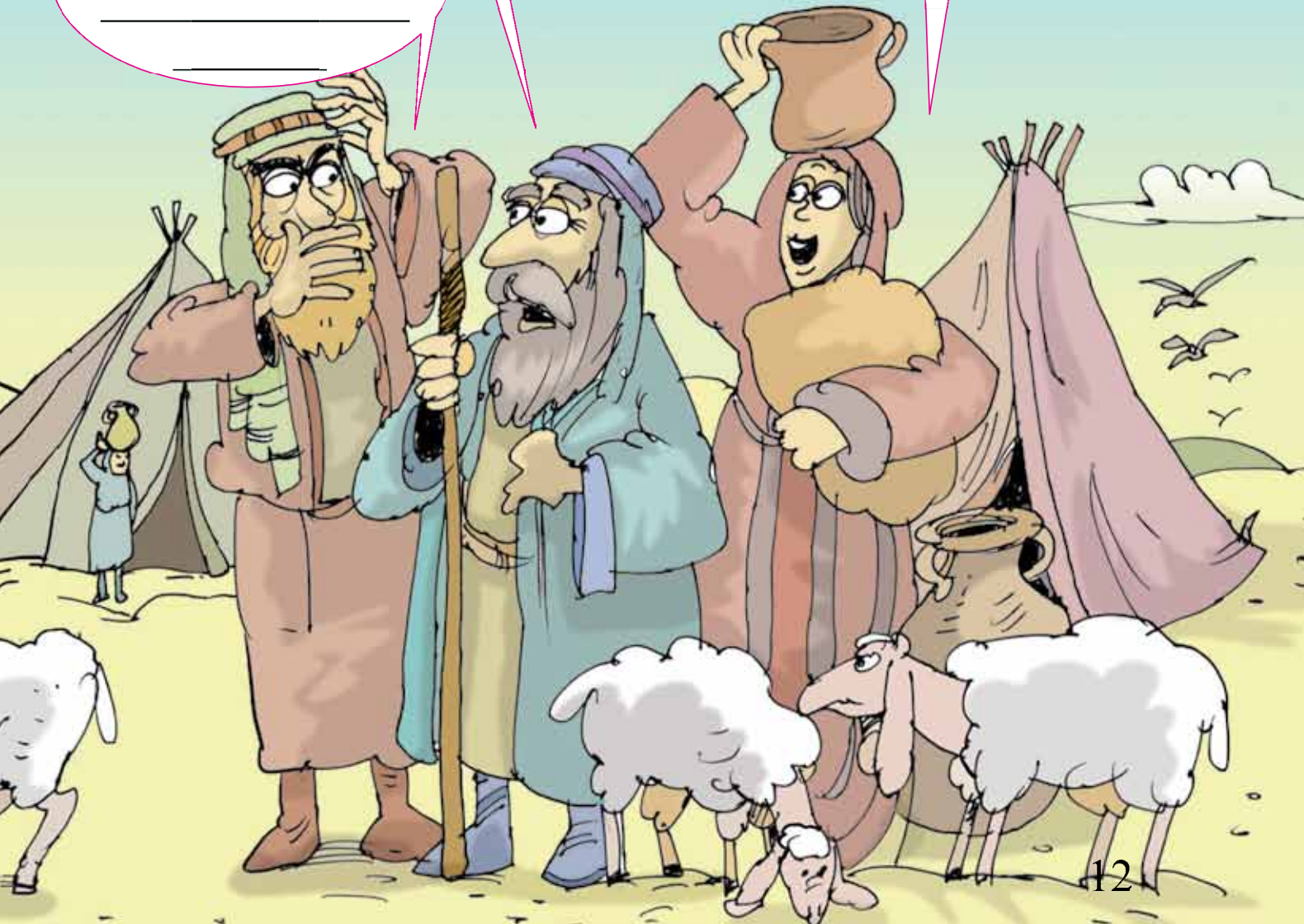
חו דמין ששמע אנשים מבני ישראל מביעים את דעתם.

העזרו במפה שבעמוד 8 והשלימו:

העמים היושבים
בכנען עלולים

יהושע לא מנה מנהיג
אחריו. יכול להיות ש

כל שבט התישב בנחלתו
ובסביבותיה. יכול להיות שבעתיד

עמים עובדי אלילים יושבים בקרבנו.
יכול להיות ש

עד עתה התפרנסנו מרעית צאן.
עתה, משהתישבנו ישיבת קבע בכנען,

יהושע אחד את השבטים לעם.
יהושע מת. יכול להיות שעתה

פָּרָק ג

עֲתֵנִיאל בֶּן־קִנָּז – הַשּׁוֹפֵט הָרִאשׁוֹן

(פְּסוּקִים ז – יא)

1. מַה יָדוּעַ לָכֶם עַל הַשּׁוֹפֵט הָרִאשׁוֹן?
הַעֲזְרוּ בִיהוֹשֻׁעַ, פָּרָק טו, פְּסוּקִים טז – כ.

שְׁמוֹ:

שְׁבִטוֹ:

יְחוּסוֹ הַמְשֻׁפָּחֵתִי: אֵחַ שֶׁל _____ בְּעַל שֶׁל _____

מַעֲמָדוֹ הַכִּלְפָּלִי:

מַעֲשָׂיו בְּעֵבֶר:

תְּפִקִּידוֹ (פְּסוּק י):

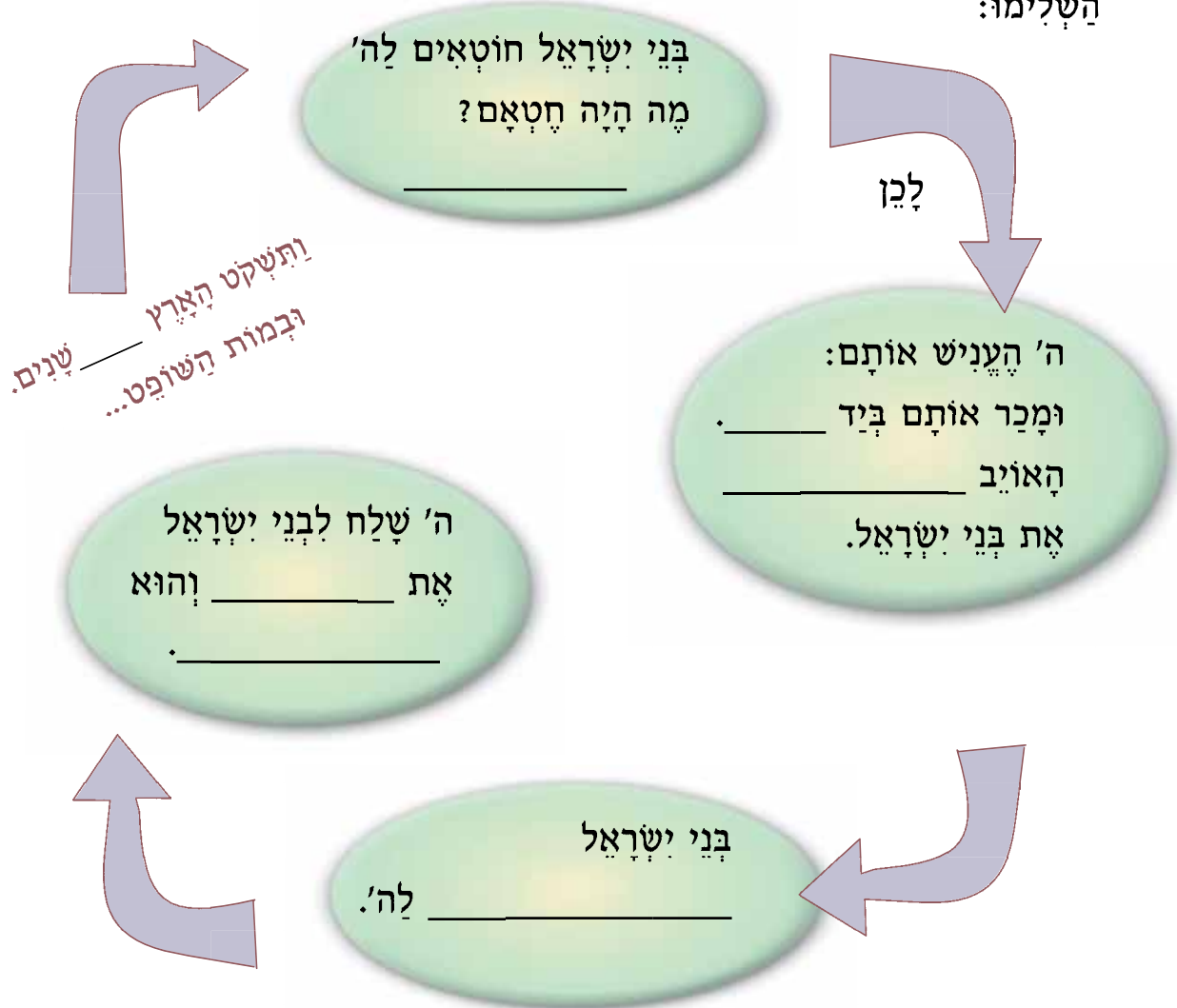
2. מַה יָדוּעַ לָכֶם עַל הָאוֹיֵב שֶׁשָּׁעֲבַד אֶת יִשְׂרָאֵל?

שֵׁם הָאָרֶץ:

שֵׁם הַמֶּלֶךְ:

מָשָׁךְ תְּקוּפַת הַשְּׁעָבוֹד:

3. בתקופת השופטים התרחשו ארועים ברצף מעגלי החוזר על עצמו. השלימו:

4. על התנ"ך. טעמי המקרא.

לפניכם פסוק יא מפרק ג:

"ותשקט הארץ ארבעים שנה וימת עתניאל בן-קנז:"

א. סמנו בצבע כחל את האתנחתא. (העזרו במידע שבמוד 7).

ב. סמנו בצבע אדם את סוף הפסוק.

ג. קראו בקול את הפסוק, בהתאם לטעמי המקרא.

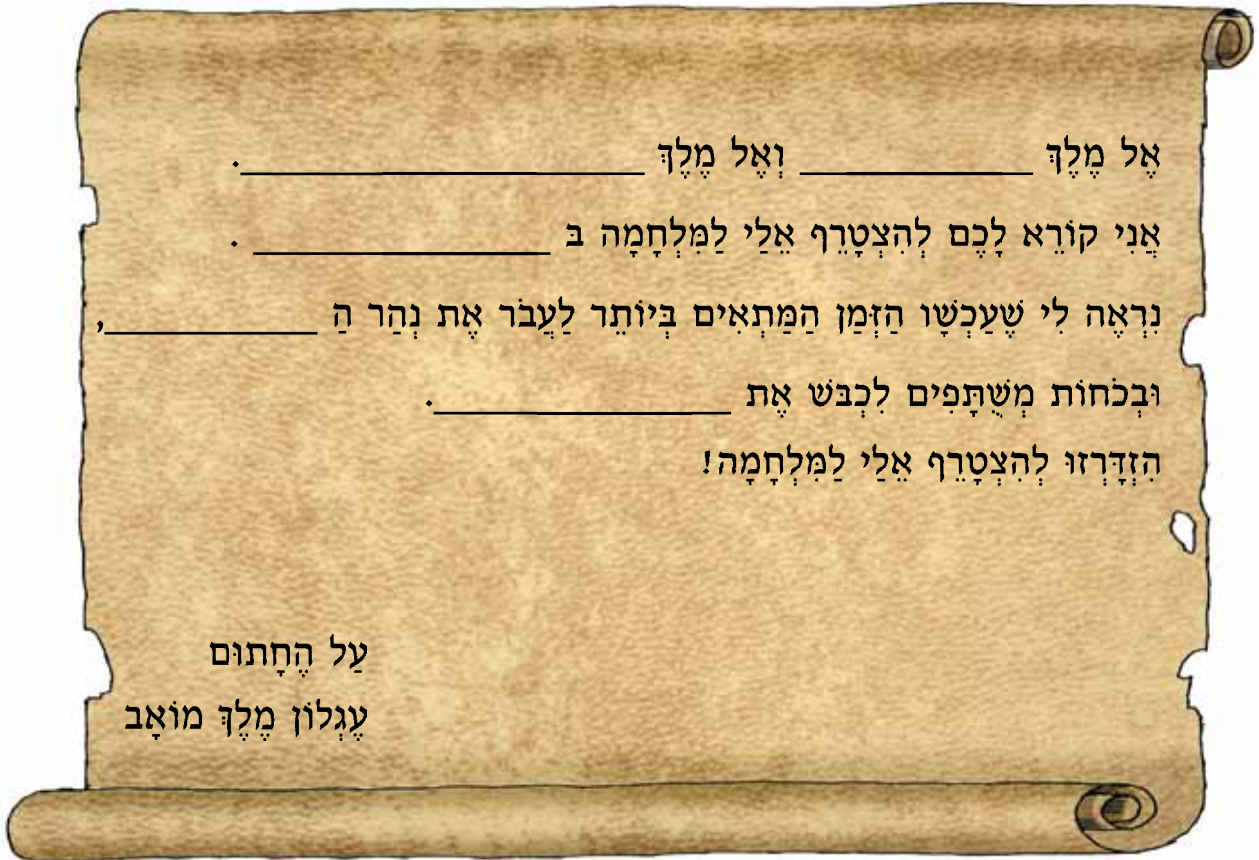
אהוד בן־גרא
(פסוקים יב – ל)

חן המדמין

1.

חן דמין שקרא את המכתב ששלח מלך מואב לשכניו. השלימו:

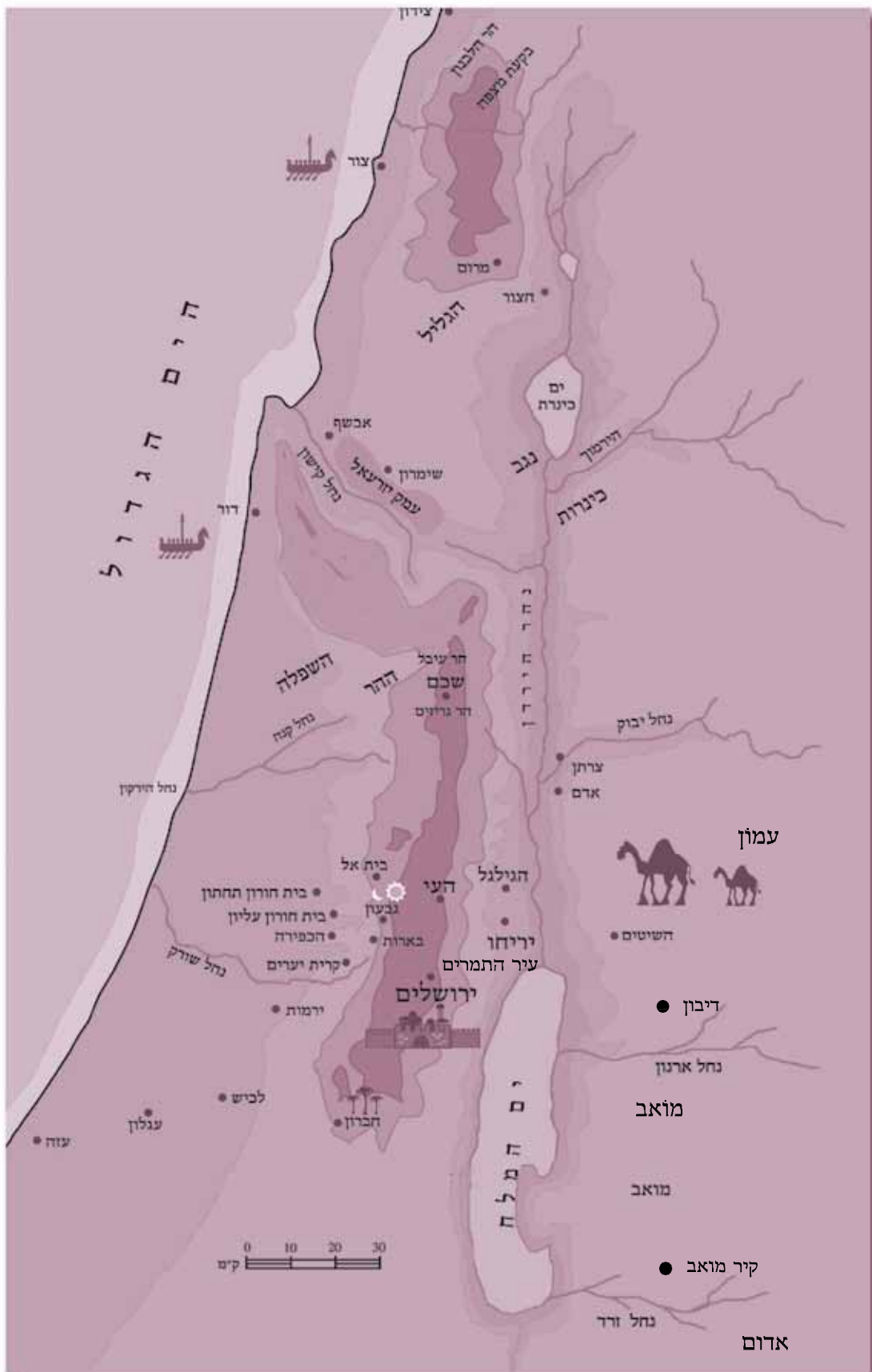

2. עבודה במפה שבעמוד 17.

סמנו במפה:

א. את הדרך שעשו המואבים לישראל.

ב. את העיר שנכבשה.

מוֹאֵב

חֲנוּן קָרָא בְּאַנְצִיקְלוֹפֵדְיָה שְׁמוֹאֵב הָיָה מְצַאצְאָיו שֶׁל לוֹט, בֶּן-אָחִיו שֶׁל אַבְרָהָם. הַמוֹאֲבִים שְׁכְנוּ בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הַמְזֻרְחִי, בֵּין מַמְלַכַת אֲדוֹם לְבֵין מַמְלַכַת עַמּוֹן. הַמוֹאֲבִים הָיוּ עוֹבְדֵי אֱלִילִים. הָאֵל הַחֲשׁוֹב בְּיִתְרַת שְׁלֹהֶם נִקְרָא כְּמוֹשׁ. הֵם הִתְפָּרְנְסוּ בְּעֵקֶר מַגְדוֹל צֶאֱן וּבְקָר. כְּדֵי לְהַגְדִּיל אֶת שְׁטַחֵי הַמְרָעָה שְׁלֹהֶם, הָיוּ הַמוֹאֲבִים יוֹצְאִים לְמַסְעוֹת כְּבוֹשִׁים. בְּכָל מְקוֹם שֶׁכָּבְשׁוּ בָנוּ מִבְּצָרִים חֲזָקִים כְּדֵי לְהִגָּן עַל גְּבוּלוֹת אֶרֶץ. אַחֲרֵי כְבוֹשׁ אֶרֶץ כְּנָעַן עַל-יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ הַתְּחִזְקָה מַמְלַכַת מוֹאֵב, וּכְשֶׁבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ נְתוּנִים בְּקִשְׁיֵי הַתְּנַחְלוֹת וְהַשְׁתַּרְשׁוֹת בְּאֶרֶץ, נִצַּל עֲגִלוֹן מֶלֶךְ מוֹאֵב מִצָּב זֶה וְהָטִיל אֶת שְׁלֹטוֹנוֹ עַל חֻלְקִים מִיִּשְׂרָאֵל.

אֵל כְּנַעֲנִי

הַעֲזְרוּ בַּמְּפָה שֶׁבַעֲמוֹד 17 וְהַשְׁלִימוּ.

מוֹאֵב

שֵׁם הַשְּׁלִיט: _____

שֵׁם הָאֵל: _____

תַּעֲסוֹקַת הַתּוֹשְׁבִים: _____

הָאֶרְצוֹת הַשְּׁכֵנוֹת בַּמְּעָרֵב: _____

בְּדְרוֹם: _____

4. מה ידוע לכם על המושיע של בני ישראל?

העזרו בפסוק טו:

שמו הפרטי: _____ שם אביו: _____

שם שבטו: _____ סימן מיוחד: _____

חנן הסקרן

5.

יחסי כובש ונכבש בעת העתיקה

חנן קרא באנציקלופדיה שבעת העתיקה, כאשר עם חזק כבש שטחים של עם אחר, הוא שעבד את תושביו, והטיל עליהם לשלם לו מס. מטרת המס הייתה להחליש את העם הנכבש ולהעשיר את העם הכובש. המסים שהתושבים המשעבדים שלמו מדי שנה בשנה נקראו "מנחות" וכללו: עדרים צאן ובקר, עופות, שקי חטה ושעורה, כדי שמן ויין, בדים, מיני בשמים, שקויים למרפא, כסף, זהב ואבני חן.

חנן ראה בדמיונו אנשים מבני ישראל מביאים מנחה לעגלון מלך מואב, ושמע את דבריהם.
(השלימו בציור שבעמוד הבא.)

נושאי מנחות. ציור קיר ממצרים העתיקה.

כָּבֵד שְׂמוֹנֵה־עֶשְׂרֵה שָׁנִים אֲנַחְנוּ
מִשְׁעֲבָדִים לְ
כָּל שָׁנָה עָלֵינוּ

עַד מָתִי

הִשְׁתַּעַבְדָנוּ לְמוֹאֵב כִּי

הַשָּׁנָה הַמִּנְחָה כּוֹלֶלֶת:

כִּדִּי לְהִשְׁתַּחֲרֵר מִהִשְׁעָבוֹד עָלֵינוּ

חזן המדמיון

6.

חזן דמיון שקרא דף מיומנו של אהוד בן-גרא, שבו מתארות ההכנות שעשה להתנקשות בעגלון מלך מואב. השלימו (העזרו בפסוק טז):

מחר אצא עם נושאי המנחות אל עגלון מלך מואב. עשיתי _____
ולֵה _____ . אֲרָכָה _____ .
הכנתי חרב קצרה במיוחד כדי _____ .
אני מתכוון להסתיר אותה על ירך _____ , כי _____ .
בחרב זו אני מתכוון _____ .
לא גליתי לאיש את תכניתי, כי _____ .
אני מקווה שאֵלהים יִהְיֶה בְּעֶזְרִי וְתִכְנִיתִי תִצְלַח!

חזן המדמיון

7.

חזן ערף את ספור ההתנקשות במלך מואב לִסְרֵט.

■ חרבות פנעניות

א. גזרו את התמונות מדפי הגזירה.

ב. סדרו את התמונות בסדר הנכון,

והדביקו אותן זו לזו.

ג. השלימו את דברי הדמיות.

ד. תנו שם לִסְרֵט.

8. אהוד התגלה כבעל תכסיסים. השלימו:
אהוד אמר למלך: "דבר־סתר לי אליך", כדי:

אהוד אמר למלך: "דבר־אלהים לי אליך", כדי:

אהוד נעל את דלתות חדר המקרה, כדי:

9. המלחמה במואב

העזרו בפסוקים כז – ל והשלימו:

גיוס הלוחמים: כיצד? _____

נאום עדוד לקראת המלחמה: מה נאמר בו? _____

תכנית הפעלה: מהן ההוראות שנתן אהוד? _____

תוצאות המלחמה: _____

מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן

חֲנוּן קָרָא בְּאַנְצִיקְלוֹפֵדִיָּה שְׁנֵהָר הַיַּרְדֵּן זֹרֵם לְאַרְכָּה שֶׁל הָאָרֶץ מִצָּפוֹן לְדָרוֹם. מִי הַגְּשָׁמִים וְהַשְּׁלֵגִים, הַמִּפְשִׁירִים בְּהַר הַחֶרְמוֹן, זֹרְמִים אֶל הַיַּרְדֵּן. בְּעוֹנַת הַגְּשָׁמִים וּבְאַבִּיב הַנְּהַר עֵמֶק וְזֶרְמוֹ חֲזָק. בְּעוֹנַת הַקִּיץ הַנְּהַר רָדוּד וְזֶרְיָמָתוֹ אֲטִית, וְכִף אֶפְשֶׁר לְחַצוֹת אוֹתוֹ בְּרִגְלָא אוֹ עַל גֵּב בְּהֵמָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. מְקוֹמוֹת אֵלֶּה מְזַכְּרִים בַּתנ"ךְ בְּשֵׁם "מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן".

מִדּוּעַ צָוָה אֱהוֹד עַל חִילּוֹ לְשָׁמֵר עַל מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן?

נְהַר הַיַּרְדֵּן

חן המדמין

11.

חן דמין שראין את אהוד בן־גרא בשובו מן המלחמה במואב.
השיבו על השאלות.

ש. מדוע החלטת להתנקש בחיי עגלון מלך מואב?

ת.

ש. כיצד הצלחת להגיע אל המלך בלי להתפס?

ת.

ש. מדוע לא התנקשת במלך בפגישה הראשונה, כשהגעת עם נושאי
המנחה?

ת.

ש. מה הרגשת ועל מה חשבת, כאשר נשארתי לבד עם המלך בחדר המקרה?

ת.

ש. איך אתה מרגיש עכשו, לאחר הנצחון על המואבים?

ת.

ינאי הלשונאי

12.

ינאי אסף מן הפרק מלים ובטויים.
חברו בקו כל בטוי לפרושו.

חדר קריר בעלית הגג.

"אטר ידימינו"

החלק החד של הסכין או של החרב.

"דברסתר לי אליך"

יש לי סוד לספר לך.

"עלית המקרה"

שמאלי, מי ששולט ביד שמאל.

"נצב"

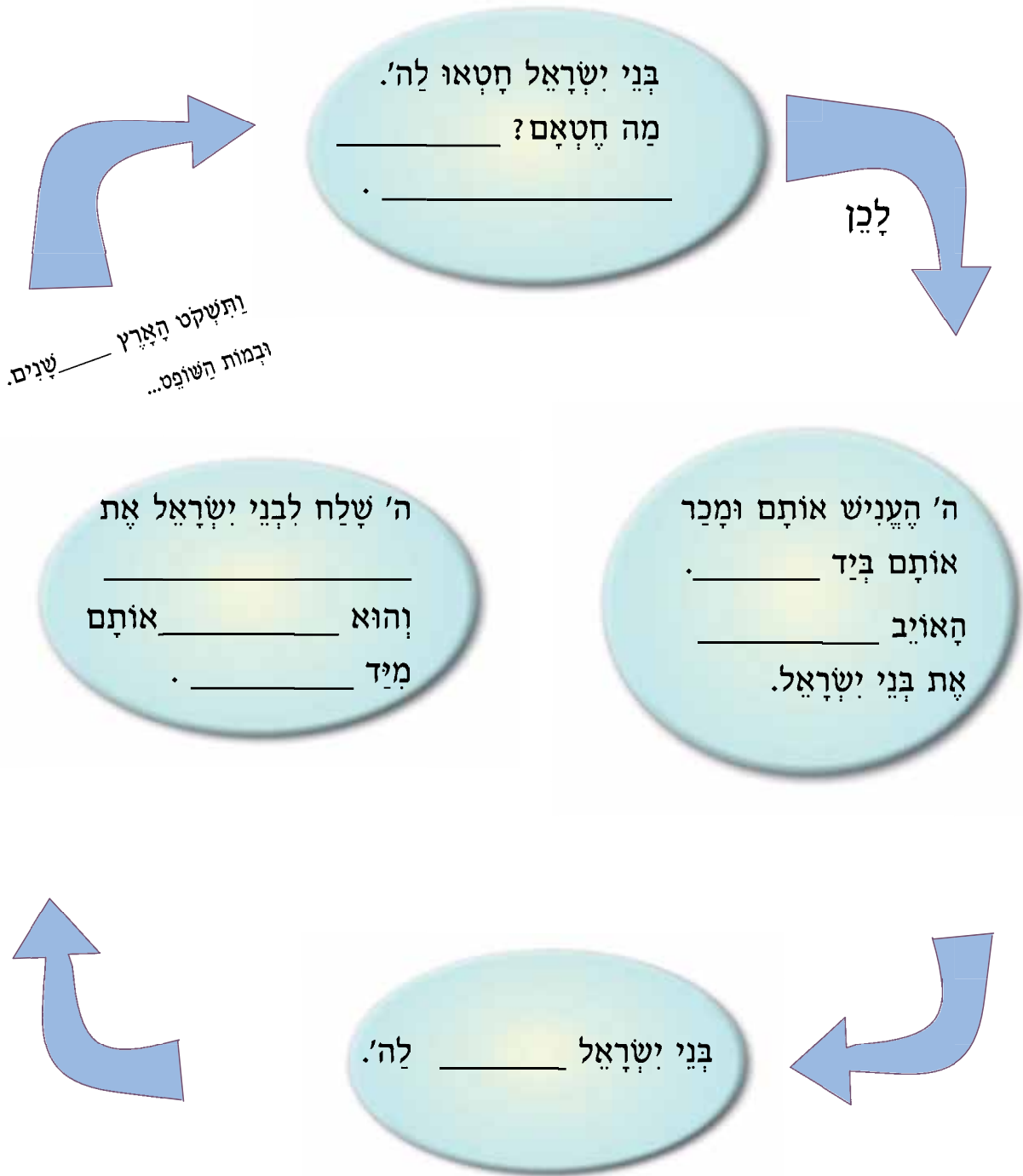
חכו זמן רב.

"להב"

ידית החרב או הסכין.

"ויחילו עדבוש"

13. השלימו את הרצף המעגלי.

שִׁמְגֹר בְּרֵעֵנֶת
(פְּסוּק לֹא)

1. מֶה יְדוּעַ עַל שִׁמְגֹר?

הַשְּׁלִימוּ.

שֵׁם פְּרָטִי:

שֵׁם הָאָב:

נֶלְחַם בְּ

אֵילַת הַשּׁוֹאֵלֶת

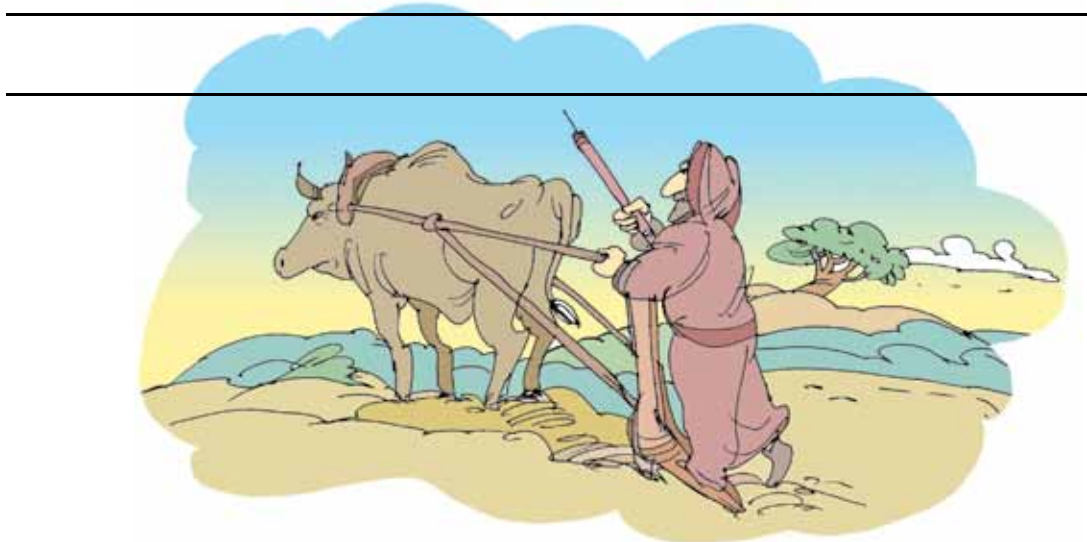
2.

אֵילַת שְׁאֵלָה: מֶהוּ מְלַמֵּד הַבָּקָר?

אֵילַת מְצָאָה בַּפְּרוּשִׁים:

מְלַמֵּד הַבָּקָר הוּא מְקַל שְׂבִקְצָהוּ הִיָּה תְּקוּעַ מִשֶּׁהוּ חָד, יִתֵּד בְּרִזָּל אוֹ אֶבֶן צָר
(הַנִּקְרָא גַם "דְּרִבּוֹן"). הָאֶכָר הַשְּׂתַמֵּשׁ בְּמְלַמֵּד הַבָּקָר כְּדִי לְזַרֵּז אֶת הַשְּׂוֹרִים
הַחוֹרְשִׁים בַּשָּׂדֶה.

3. מֶה הִיָּה מַעֲשֵׂה גְבוּרָתוֹ שֶׁל שִׁמְגֹר בְּרֵעֵנֶת?

פָּרֶק ד

מְלַחֶמֶת דְּבוּרָה וּבָרַק בְּכַנְעָנִים

1. מה ידוע לכם על האויב?

שם המלך: _____

מלך בעיר: _____

שם שר־צבאו: _____

מקום מושבו של שר־הצבא: _____

כלי הנשק: _____

משך תקופת השעבוד: _____

2. מה ידוע לכם על דבורה?

שמה: _____

תפקידה: _____

מקום מושבה: _____

איילת השואלת

3.

איילת קראה שני פרושים לבטוי "אשת לפידות":

א. לפידות היא שם בעלה של דבורה.

ב. דבורה הייתה אשה נלהבת, שרוח הקדש בערה בה כלפיד אש.

איזה פרוש שכנע אתכם יותר? נמקו.

ינאי דמין שקרא את המכתב הדחוף ששלחה דבורה לברק.
השלימו:

לכבוד

שם האב

שם פרטי

השכט

העיר

עם ישראל נמצא עכשו בתקופה קשה. _____ מלך _____
לוחץ אותנו כבר _____ שנים. במיוחד סובלים השבטים:
_____ ו _____ . יום באים אלי אנשים ומספרים לי
על מצוקותיהם: _____

שמעתי עליך שאתה _____ .

אלהים מצוה עליך _____ .

אני פונה אליך בקריאה לבוא ולהנהיג את העם למלחמה.

אני יושבת תחת _____ שבהר _____ .

מצפה לבואך.

דבורה אשת לפידות

אגדה

האגדה מספרת כי בָּרַק בְּנֵי־אֲבִינֹעַם זָכָה בְּשֵׁמוֹ בָּרַק, עַל שׁוֹם שֶׁהָיָה מְהִיר כְּבָרַק בַּשָּׁמַיִם.

5. דְּבוֹרָה הַזְמִינָה אֶת בָּרַק לַעֲמֹד בְּרֹאשׁ הַצָּבָא.
הַשְּׁלִימוּ בְּלִשׁוֹן הַמִּקְרָא (פְּסוּקִים ו – ט):

_____ "לָךְ וּמַשְׁכָּתְךָ" דְּבוֹרָה:

_____ "

_____ "אִם־תֵּלְכִי" בָּרַק:

_____ "

_____ "הֲלֹךְ אֵלֶיךָ" דְּבוֹרָה:

_____ "

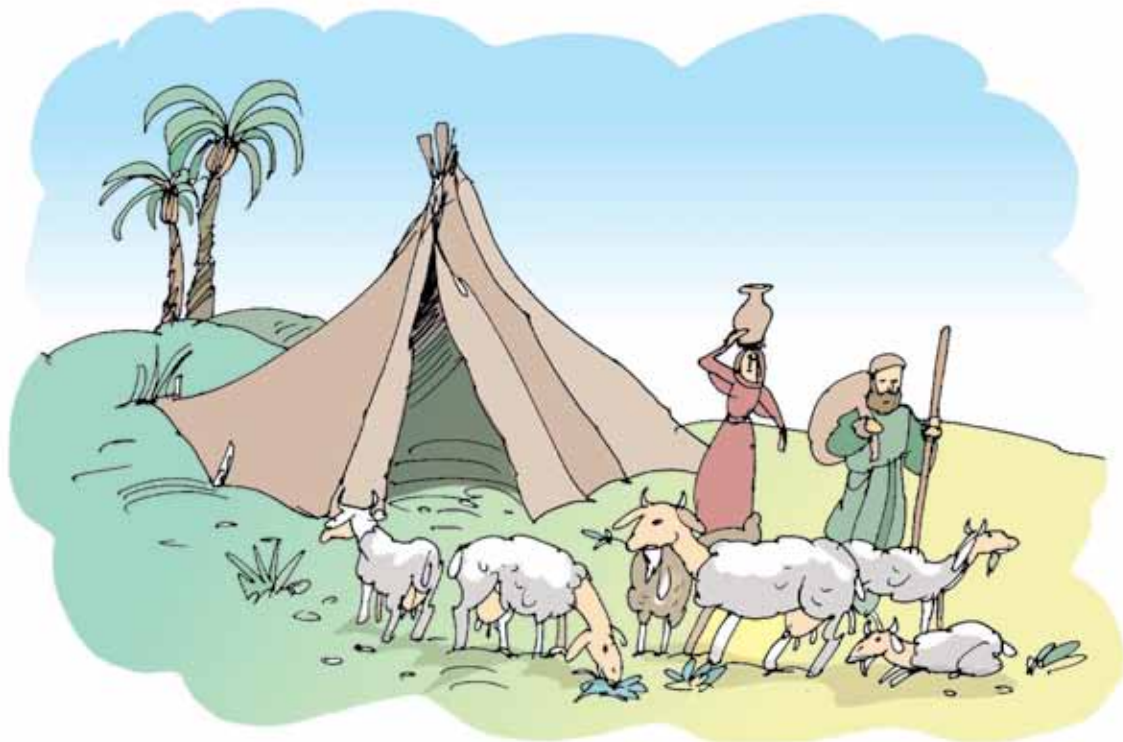

חֶבֶר הַקֵּינִי

חֲנוֹן קָרָא בְּאֲנָצִיקְלוֹפֵדְיָה, שֶׁחֶבֶר הַקֵּינִי הָיָה שֶׁבֶט נוֹדָדִים. הֵם נָדְדוּ בְּעֶקֶר
בְּמַדְבַּר יְהוּדָה וְעָסְקוּ בְּרֻעֵית צֹאן וּבָקָר. בְּנִדְוֵיהֶם הִגִּיעוּ עַד אֵלוֹן
בְּצַעֲנָנִים שֶׁעֲלִיד קָדָשׁ.
הַקֵּינִים הָיוּ כַּנְּרָאָה גַם חֲרָשֵׁי בְרוֹזֶל, וְלָכֵן הִיָּתָה בְּרִית שֶׁל יְדִידוֹת בֵּינָם לְבֵין
הַכְּנַעֲנִים, בְּעֲלֵי מְרַכְבוֹת הַבְּרוֹזֶל.

לֹאן הִגִּיעוּ חֶבֶר הַקֵּינִי בְּנִדְוֵיהֶם (פְּסוּק יא)? _____

7. הַחִילוֹת נַעֲרָכוּ לְמַלְחָמָה. הַשְּׁלִימוּ:

חִלִּי _____ נַעֲרָכוּ עַל הַר תְּבוֹר.

חִלִּי _____ נַעֲרָכוּ בְּעַמֶּק יִזְרְעֵאל.

רִכַּב בְּרִזְל

חֲנוּן קָרָא בְּאַנְצִיקְלוֹפֵדְיָהּ, שֶׁצָּבֵא הַפְּנֵעָנִים הָיָה מְצִיד בְּמִרְכָּבוֹת בְּרִזְל הִרְתוּמוֹת לְסוּסִים. בְּכָל מִרְכָּבָה יָכְלוּ לַעֲמֹד שְׁנֵי חִילִים: רִכָּב וְלוּחֵם, וְלַעֲתִים גְּלוּהוּ אֵלֵיהֶם חִיל שְׁלִישִׁי שֶׁשָּׁמַשׁ כְּמִגֵּן. גְּבָהָה שֶׁל הַמִּרְכָּבָה סִפֵּק לַחִילִים שֶׁדָּה רְאִיָּה רַחֵב. רִכַּב הַבְּרִזְל הָיָה יַעִיל רַק בְּשִׁטַּח מִישׁוּרִי, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לָנוּעַ בְּהָרִים וְעַל סְלָעִים וְאַבְנִים. צָבֵא, שֶׁבְּרִשׁוֹתוֹ הָיָה רִכָּב בְּרִזְל, עָשׂוּי הָיָה לְנִצָּחַ בְּקָרֵב בְּמַהֲירוֹת וּבְאַבְדוֹת מוֹעֲטוֹת.

עֲנוּ:

א. מִדּוּעַ בָּחַר בְּרַק לְהַעֲרֹךְ לַמְּלַחְמָה עַל הַר תְּבוּר? _____

ב. מִדּוּעַ לֹא פָתַח סִסְרָא בְּמִלְחָמָה? _____

חֲנוּן הַמְּדַמֵּן

חֲנוּן דְּמִין שֶׁהוּא כָּתֵב צָבֵא, הַמְּתָאֵר אֶת מַהֲלֵךְ הַמְּלַחְמָה. הַשְּׁלִימוּ:

בְּרַק וְחִילָיו חוֹנִים עַל הַר _____ . צָבֵא סִסְרָא, עַל מִרְכָּבוֹת הַבְּרִזְל, נִעְרָךְ בְּעֵמֶק _____ . דְּבוּרָה נִתְּנָה אֶת הָאוֹת לַפְּתִיחַת הַמְּלַחְמָה: " _____ " וְאִזּוּ בְּרַק וְחִילָיו _____

ה' _____ ; וְסִסְרָא _____ .

צָבֵא יִשְׂרָאֵל הִכָּה אֶת צָבֵא סִסְרָא וְנִצָּח בְּמִלְחָמָה.

10. צָבָא סִיסְרָא נִצַּח בַּמִּלְחָמָה. לְמִרְוֹת זֹאת רָדַף בְּרַק אַחֲרֵי סִיסְרָא.

שְׁעֵרוּ: מִדּוּעַ?

חן המדמיון

11.

חן דמיון שקרא דף מיומנה של יעל, ובו היא מתארת את מחשבותיה, רגשותיה ומעשיה. השלימו:

יומני היקר
היום _____

12. דבורה אמרה לברק: "כי ביד-אשה ימכר ה' את-סיסרא" (פסוק ט). בפרק מספר על שתי נשים גבורות: דבורה ויעל. לאיזו מהן התכוונה דבורה בדבריה? נמקו.

פָּרָק ה

שִׁירַת דְּבוּרָה

שְׂמַחַת הַנִּצְחוֹן בְּמַלְחָמָה עוֹרָרָה בְּדְבוּרָה רְצוֹן עַז לומר דְּבַרֵי הַלֵּל וְתוֹדָה לַה'.
דְּבוּרָה בְּחָרָה לְהַבִּיעַ אֶת רְגִשׁוֹתֶיהָ בְּשִׁירָה.

חֲנַן הַסֵּקֶרֶן

1.

הַשִּׁירָה הַמְקֵרָאִית

חֲנַן קָרָא בְּאַנְצִיקְלוֹפֵדִיָּה שְׁשִׁירָה הִיא יְצִירָה סְפְרוּתִית אֲמֵנוּתִית, שְׁעָקְרָה רְגִשׁ וְדַמְיוֹן. תְּכַנֶּה שֶׁל הַשִּׁירָה הוּא דְבַרֵי רְגִשׁ נְעֵלִים, כְּמוֹ: הַלֵּל, תוֹדָה, שְׂמַחַת נִצְחוֹן וְתַפְלָה.

הַשִּׁירָה אֵינָה מְדִיקֶת בְּסִפּוֹר הָאֵרוּעִים, אֲלָא מִתְפַּעֶלֶת מֵהֶם וּמוֹסִיפָה מִן הַדַּמְיוֹן. הַשִּׁירָה כְּתוּבָה בְּלִשׁוֹן עֲתִיקָה וְנִשְׁגָּבֶת, וְלִכֵּן לְעֵתִים הִיא קִשָּׁה לְהַבְנִה.

בְּשִׁירָה הַמְקֵרָאִית אֲפֶשֶׁר לְמַצֵּא: רְעִיוֹנוֹת מְנַגְּדִים, חֲזָרָה עַל מַלִּים וּבִטּוּיִים שֶׁמְשַׁמְעוֹתֶם דּוּמָה (תְּקַבֵּלֶת) וְקֶצֶב. הַמְשׁוֹרְרִים הַקְּדָמוֹנִים הָיוּ קוֹרְאִים אֶת שִׁירָתָם לְפָנֵי הָעַם בְּמִקּוֹם מְרֻכָּזִי.

שִׁירַת הַנִּצְחוֹן מְעַנִּיקָה לְשׁוֹמְעֶיהָ רְגִשׁוֹת גְּאוּהָ וְהַתְרוֹמְמוֹת-רוּחַ.

עֲנוּ:

אֲחַת הַשִּׁירוֹת הַקְּדוּמוֹת הַיְדוּעוֹת הִיא שִׁירַת הַיָּם (שְׁמוֹת, פָּרָק טו).

אֵיזָה אֵרוּעַ עוֹרֵר אֶת מֹשֶׁה לְשִׁיר אֶת שִׁירַת הַיָּם?

2. הַפְּתִיחַה לַשִּׁירָה (פְּסוּקִים א – ג)

דְּבוּרָה פּוֹנָה אֶל מַאֲזִינֶיהָ:

”שְׁמְעוּ, מְלָכִים,
אֲנֹכִי לֵה’ אֲנֹכִי אֲשִׁירָה
הַאֲזִינוּ, רֹזְנִים,
אֲזַמֵּר לֵה’ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל”.

בַּפְּסוּק זֶה מוֹפְיעִים זוגות מְלִים שֶׁמְשַׁמְעוֹתֶנּוּ דוֹמָה.
הַעֲתִיקוּ אֶת זוגות הַמְּלִים.

_____	_____
_____	_____
_____	_____

סַגְנוֹן פְּתִיבָה כְּזֶה, שְׁבוּ חוֹזְרֵי הַמְּשׁוֹרָר עַל אוֹתוֹ הַרְעִיזוֹן בְּמְלִים שׁוֹנוֹת, נִקְרָא
תְּקַבֵּלַת נִרְדָּפָת.

3. דְּבוּרָה מִתְאַרֶת אֶת הוֹפְעַת ה’ וְאֶת הַשְּׁפָעַתוֹ עַל אִתְּנִי הַטֵּבַע
(פְּסוּקִים ד – ה).

”אֶרֶץ רַעֲשָׁה גַם־שָׁמַיִם נָטְפוּ
גַם־עֵבִים נָטְפוּ מֵיִם, הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי ה’”.

א. סָמְנוּ קוּ מִתַּחַת לְאֵיתָנִי הַטֶּבַע הַמוֹפִיעִים בַּפְּסוּקִים.

ב. מַה קוֹרָה לְאֵיתָנִי הַטֶּבַע, כַּאֲשֶׁר מוֹפִיעַ ה'?

4. דְּבוֹרָה מְתַאֲרֶת אֶת הַמַּצָּב הַקָּשָׁה שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ

שְׂבִטֵי יִשְׂרָאֵל (פְּסוּקִים ו – יא).

כְּתוּבוּ בְּלִשׁוֹן הַמִּקְרָא:

א. הַשִּׁירוֹת פָּסְקוּ מִפְּחַד הָאוֹיֵב:

”

”

ב. הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיכֶם הִלְכוּ בְּדַרְכֵיכֶם עֲקִיפוֹת:

”

”

ג. הַתּוֹשָׁבִים עָזְבוּ אֶת הַיְשׁוּבִים הַלֹּא־מְבַצְרִים:

”

”

ד. לַתּוֹשָׁבִים חָסַר נֶשֶׁק:

”

”

5. קריאת בינים של הקהל (פסוק יב)

הקהל מעודד את דבורה ואת ברק.
כתבו בלשון המקרא:

א. קהל המאזינים קורא לדבורה להמשיך בשירה:

” _____ ”

ב. קהל המאזינים קורא לברק לנצח במלחמה ולשבות שבויים:

” _____ ”

קריאות הבינים של הקהל מעידות על כך שהוא קשוב ומרתק לדברי השירה של דבורה.

6. דבורה משבחת את השבטים שהשתתפו במלחמה, ומגנה את השבטים

שהשתמטו (פסוקים יד – יח). השלימו:

השבטים שדבורה מגנה

השבטים שדבורה משבחת

7. דְּבוֹרָה מִתְאַרֶת אֶת הַמִּלְחָמָה (פְּסוּקִים יט – כב).

א. כִּיצַד עֲזַר ה' לְנִצְחוֹן בַּמִּלְחָמָה?

ב. קְרָאוּ בְּקוֹל אֶת פְּסוּק כב.

הַצְּלִילִים וְהַקָּצֵב שֶׁבַחְרָה דְּבוֹרָה נִשְׁמָעִים כְּמוֹ:

8. דְּבוֹרָה מְבַרְכֶת אֶת יַעֲל (פְּסוּק כד).

כְּתֹבוּ בְּלִשׁוֹן הַמִּקְרָא אֶת הַבְּרָכָה:

”

”

דְּבוֹרָה הַנְּבִיאָה. צִיּוֹר שֶׁל הַצִּיֵּר גוֹסְטֵב דוֹרָה.